

Våra flickors uppfostran

78 A Br. 1891 Uppfostran

National Library
of Sweden

Anders
Allen
(M)
Anon

Våra flickors uppfostran.

(Separataftryck ur tidningen »Vårt Land»)

En norsk skolföreståndarinna, fröken Henriette Wulfsberg i Drammen, hvilken med offentligt understöd företagit studieresor till Frankrike, Belgien m. fl. länder och derunder hunnit samla rik erfarenhet på flickskolans område, har för någon tid sedan i en utgifven broschyr inför allmänheten framlagt resultaten af sina iakttagelser med särskildt framhållande af de önskingar, som alltmer börjat göra sig gällande beträffande en omgestaltning af det nuvarande flickskoleväsendet. Då som bekant äfven inom vårt land den viktiga frågan om ett reformerande af det nu rådande qvinliga undervisningsväsendet med rätta kommit att intaga en mera framskjuten plats bland våra dagars spörsmål, hafva vi trott oss böra göra våra läsare något närmare förtrogne med den nämnda författarinns iakttagelser och reflexioner. Om än dessa i första rummet kunna sägas vara lämpade för Norge och norska förhållanden, torde de dock i mångt och mycket vara lärerika jemväl för oss svenskar.

Visserligen hafva vi, såsom läsaren må hända erinrar sig, i vår tidning under föregående år återgifvit några af den nämnda författarinns uttalanden i denna fråga. Men då dels de uttalanden, som senast af fröken Wulfsberg blifvit gjorda, till en del för våra läsare äro nya, dels ock de af oss redan återgifna äro viktiga nog för att åter

och åter böra upprepas, hafva vi härmed på nytt velat bringa den viktiga frågan i dess helhet å bane.

I.

Författarinna börjar med att konstatera det faktum, att lärjungarnes kunskaper och mogenhet efter genomgången skoltid icke stå i rimligt förhållande till den tid de använt. Men ej nog dermed. Det ställer sig också mer och mer tvifvelaktigt, om det mål, för hvilket skolan arbetar, är det, som till alla delar bäst tillgodoser lärjungarnes behof, och om man icke genom att anordna hela examen på ett annat sätt skulle kunna gifva de unga flickorna en utbildning, som i flere hänseenden gjorde dem mera skickade för lifvet och mera stode i samklang med de principer, som i allt högre grad börjat göra sig gällande bland dem, som intaga den ledande ställningen på uppfostringens område.

Det spörsmålet framställer sig sålunda: Äro de unga flickorna med tillhjälp af de kunskaper, skolan gifvit dem, rustade och skickade att upptaga det arbete i lifvet, som väntar de flesta af dem? Eller skulle det icke vara möjligt för dem att genom andra medel och på andra vägar, men utan större användande af tid och penningar, nå ett kunskapsmått, som bättre förberedde dem för deras framtida uppgifter?

1871.

Det första af dessa spörsmål måste man besvara med ett bestämdt *nej*; det andra med ett försigtigt *måhända*. Ett önskningsmål likväl, som här osökt framställer sig, är att skolorna mera än hittills må hand i hand med hemmen arbeta för en harmonisk och allsidig utveckling af lärjungens hela personlighet. Men för att detta skall kunna ske, måste den ensidiga vigt, som under de sista årtiondena blifvit lagd på den intellektuella utbildningen, få en motvigt genom en utbildning i mera praktisk riktning, med lifvets stora kraf för ögonen. Och denna praktiska utbildning bör icke såsom hittills öfverlemnas uteslutande åt hemmen. Det praktiska elementet bör fast hellre både direkt och indirekt ingå i flickskolans hela organisation och hafva inflytande både på skolans mål och dess medel.

Men detta åter är enligt författarinnans mening ej möjligt utan att en delning af både skolan och examen eger rum. Förf. tänker sig härpå de högre flickskolornas elfva årsklasser (de förberedande klasserna inberäknade) delade i tvänne kurser eller afdelningar, af hvilka den förra afslutas i nionde årsklassen med examen i religion, geografi och naturhistoria. Kurserna i 10:de och 11:te klasserna afslutas med examen i de öfriga ämnena. Genom en sådan tudelning af skolan och examen, säger förf. vidare, skulle man lättare undgå den splittning af studierna, som den nuvarande ordningen medför, liksom äfven arbetet i 11:te klassen, hvilket hittills väsentligen bestått i en tröttande generalrepetition af hvad man i de lägre klasserna genomgått, skulle kunna drifvas på ett helt annat, verkligen tankeutvecklande sätt.

En särskild fördel, som en dylik delning af examen skulle medföra, är den, att timantalet i 10:de klassen betydligt kunde inskränkas, hvarigenom denna klass kunde blifva hvad läkare och pedagoger velat göra den till: en relativt hvil klass. Till denna klass tänkte man sig konfirmationsförberedelsen förlagd, och jemväl af denna orsak önskade man, att eleverna skulle vara mindre upptagna af skolarbetet. Enligt den undervisningsplan, som utarbetats för för-

fattarinnans skola i Drammen, skulle timantalet för 10:de klassen inskränkas till 18 obligatoriska timmar i veckan, och dessa timmar skulle, så vidt möjligt vore, förläggas till första hälften af förmiddagen. En sådan ordning skulle medföra flere och stora fördelar. För det första i hygieniskt hänseende. Men äfven en annan väsentlig förmån skulle härigenom vinnas. Och det är möjligheten att låta de unga flickorna äfven under deras skolgång deltaga i husliga sysslor.

Det finnes få tillvitelser, som med sådan — och man måste medgifva berättigad — skärpa riktats mot flickskolan, som just den, att skolan lägger beslag på barnets hela tid och på det hela taget gör det omöjligt för hemmet att gifva barnet någon öfning i praktiska göromål. »Af egen erfarenhet», säger författarinnan, »vet jag huru mycket en ung flicka under sina 15—17 år är i tillfälle att få lära, när hon några timmar dagligen ställer sig till sin moders disposition i de husliga departementen. Och af egen erfarenhet vet jag också, att hvad som i köket läres, har långt större betydelse för en ung flickas hela karaktärsutveckling, än många tro. Det är ju ingalunda så, att de husliga göromålen blott äro ett maskinarbete, som ingen omtanke kräfver. Tvärtom; de husliga sysslorna bidraga att stämma de unga flickorna till eftertanke, rådhighet, ordning och noggrannhet. Samtidigt ställa de icke så små kraf på deras plikt-känsla och energi, liksom det personliga deltagandet i göromålen inom hus skall gifva den unga flickan större aktning för det kroppsliga arbetet.

Och hvilken präktig gymnastik gifva icke köket och mangelboden de unga flickorna! I en svensk bok läste jag nyligen, att man förordade slöjd för flickor i en ålder från 12—15 år. Skulle det icke vara mer naturligt att låta flickorna handtera mortelstöten och strykjernet i stället för yxa, hyffel och såg? Och skulle icke det handlag och den händighet, som den unga flickan på detta sätt förvärfvade sig, vara väl så nyttiga för henne, som hvad hon genom slöjden kunde lära?»

Med tanken på det deltagande i husliga göromål, som eleverna i 10:de klassen skulle blifva i tillfälle att vara med om, kunde också skolan till samma klass förlägga en undervisning, som gäfvade lärjungarne den teoretiska insigten i de praktiska saker, de i hemmet sattes att uträtta. Hemmet skulle lära den unga flickan *huru* hon skulle göra en sak, skolan *hvarför* hon skulle göra det. Hemmet skulle t. ex. säga till henne: »du bör aldrig köpa magert, dåligt kött, — det är en dålig ekonomi.» Skolan skulle vid undervisningen i kemi lära henne, huru många procent närande beståndsdelar de olika slagen af kött innehålla och dervid tydliggöra för henne, att när det dåliga köttet innehåller ända till 25 procent mera vatten än det goda, det dåliga i verklig-heten icke var billigare, om man än be-talade slagaren några öre mindre pr kilo. Hemmet skall vidare säga: »ärter och fläsk äro en god sammansättning för en middag.» Skolan skall säga: »ärter innehålla mycket ägghviteämnen — 22,5 procent — och litet fettämnen — 1,5 procent; saltadt fett fläsk deremot innehåller litet ägghvita, 10 procent, men mycket fett, 76 procent; dessa två näringsmedel bilda därför en god sam-mansättning.»

Genom en sådan undervisning skulle man förverkliga, hvad man så ofta framställt som det ideala mål, till hvilket man skulle sträfvat: hem och skola skulle komma att arbeta hand i hand och ömsesidigt komplettera hvarandra; skolan skulle gifva teori, hemmet praktik.

Denna lilla kurs i kemi — omkring 20 timmar — skulle enligt förf:s förslag med-delas i 10:de klassen under det första half-året. Derigenom skulle — heter det — un-dervisningen i fysiologi och sundhetslära, som meddelas under 2:dra halfåret, icke längre sakna sin nödvändiga förutsättning och sitt fasta grundlag. Förf. framhåller härpå den stora fördelen af att grunda fy-siologien på kemien. »I 10 år», säger hon, »har jag i 10:de klassen meddelat undervis-ning om människokroppen, men trots allt sträfvanne har det aldrig lyckats mig att få eleverna att klart förstå flere af de vig-

tigaste fysiologiska processerna, t. ex. and-ningen och närandet. Under detta skolår läto vi 10:de klassen under första halfåret försöksvis genomgå en liten kurs i kemi, och hvad som under föregående år var nära nog omöjligt, det går nu som den lättaste sak i världen.»

Med stöd af de i 10:de klassen vunna insigterna i fysik och kemi, tänker sig förf. härpå en liteu kurs i huslig ekonomi anord-nad i 11:te klassen. Vid denna undervisning skulle man dels genom föredrag dels genom samtal gifva eleverna några förutsättningar för besvarande af en hel del praktiska spörsmål, som lifvet senare skall ställa till dem. Under denna kurs i huslig ekonomi skulle man derjemte få tillfälle att bibringa ele-verna en smula kännedom om rättsliga för-hållanden. Man skulle sålunda i korthet göra dem bekanta med lagens bestämmelser om testamenten, arf, äktenskap o s. v., förklara för dem betydelsen af kontrakt, kaution, obligation, pligter och rättigheter i afseende å tjenstefolk, m. m. dylikt.

Författarinnan öfvergår härmed till en närmare framställning af frågan: *huslig eko-nomi som undervisningsämne.*

II.

Krafvet på en mera praktisk utbildning för qvinnan och det deraf följande ropet på en reform af flickskolan, både den högre och lägre, ljuda nu med städse stigande styrka rundt om i Europa. »På min första ut-ländska resa år 1886», säger den norska författarinnan, »hörde jag det som ett nöd-rop från bekymrade mödrar och fäder eller som ett varningsord från klarsynta peda-goger. Vid min andra resa år 1889 mötte det mig som en kraftig kör från statens ledande män.»

Spörsmålet om en reform i flickornas upp-fostran dryftas icke blott i familjeråd och på skolmöten, utan det behandlas af riks-dagsmän och statsekonomer. Det är icke längre blott ett *pedagogiskt* spörsmål — det har blifvit en *samfundsfråga* af för-sta rang. »Jag kan icke bevisa det stati-stiskt», säger den tyske rektorn Ernst i

en nyligen utkommen broschyr med titel »hushållningsskolor för flickor ur folket» — »jag kan icke bevisa det statistiskt, men det är min fasta öfvertygelse, att nio tiondedelar af alla socialdemokrater, af alla förbrytare och misslyckade subjekter hafva blifvit hvad de äro såsom en följd af dåliga hem.» »Modren och hustrun» — säger han vidare — »kan göra hemmet till en himmel, hvaröfver englarne glädja sig, men också till ett helvete, der alla onda makter tumla om.»

Krafvet på en mera praktisk, huslig-ekonomisk uppfostran för de unga flickorna har därför mött fröken Wulfsberg öfverallt på hennes resor. Så yttrade i Berlin en varmhjertad statsekonom till henne: »Både skola och hem måste mera än hittills sträfvä för att dana flickorna till det kall, som blir de flesta kvinnors — nämligen husmoderns.» »Våra arbetare» — fortsatte han — »äro missnöjda och göra strejk, vårt borgarstånd kan icke slå sig fram med sina inkomster, utan frestas till alla slags bedrägerier, kassastölder, förfalskningar etc. Vi måste söka att ändra detta, och vi må göra det icke blott genom att öka männens inkomster och sörja för deras ålderdom, utan likaså mycket, om icke mera, genom att gifva kvinnorna en sådan uppfostran, att de förmå att göra hemmen till verkliga hem, der det är vänligt, ljusst och trefligt, till hem, der man inandas en ren luft och närar sig af enkel men sund föda, och der man förstår att uträdda mycket och förbruka litet.»

Men hvem bär nu skulden för det rådande missförhållandet? Är det hemmet eller är det manne skolan? Detta är det stora spörsmålet, och af dess besvarande beror också, på hvilken väg man skall slå in för att uppnå en verklig förbättring. Man torde komma sanningen närmast, om man säger, att det i detta fall som i så många andra finnes skuld på båda sidor, hos de begge hufvudfaktorerna vid all uppfostran: skola och hem. Flickskolan har icke varit en verklig flickskola — har man sagt — den har varit en kopia, och i de flesta fall en dålig kopia af gosskolan; man har lärt

flickorna en hel del saker, som de icke haft bruk för, och man har icke lärt dem det, hvaraf de verkligen kunnat hafva gagn. Öfverdrifterna i dessa beskyllningar torde visserligen för en hvar, som något närmare är inne i det verkliga förhållandet, ligga i öppen dag, men någon sanning ligger dock till grund härför, icke minst i Norge, säger förf., och, vi tillägga, säkerligen också i Sverige. Flickskolan har lagt för mycket arbete på sina elever, har man vidare sagt; den har till den grad tagit deras tid i beslag, att hemmen ingenting kunnat göra för deras husligt-praktiska utbildning, äfven om det från hemmens sida hvarken rådt brist på förmåga eller vilja. Icke heller gent emot denna beskyllning torde flickskolan, åtminstone den högre, kunna säga sig vara fri.

De nu nämnda anklagelsepunkterna mot flickskolan hafva i mer eller mindre olika form och grad blifvit riktade icke allenast mot flickskolorna i de skandinaviska rikena, utan också mot skolorna i Tyskland, Belgien, Frankrike och England. Försök att afhjelpa de påpekade bristerna hafva visserligen blifvit anställda, men dessa hafva icke alltid fört till ett lyckligt resultat, och ofta har man gått tviflande och famlande omkring. Man har hyst stora betänkligheter för att i skolan upptaga ett fack, som man anser närmast höra under hemmens område. Visserligen fann man det önskvärdt, ja nödvändigt, att barnens sinne för husliga sysslor, för praktiska intressen utvecklades, men man menade att det närmast borde blifva modrens sak att göra detta. Det kunde eljes blifva ett ingrepp från skolans sida, sade man. Så började man så småningom att försigtigt gå pröfvande framåt, och det är ganska intressant att se, huru saken under årens lopp steg för steg har klarnat och utvecklats sig, till dess man nu nära nog samtidigt i flere länder med stor enstämmighet och bestämdhet kommit att uppställa den fordran, att undervisning i huslig ekonomi, helst både teoretisk och praktisk, men åtminstone teoretisk, bör införas både i den högre och lägre flickskolan.

Till en början vågade man icke mera än föreslå små husliga »kåserier» i skolan. En bok betitlad: »Hushållsväsendet, samtal mellan tant Aurora och hennes niecer om huslig ekonomi» var ett af de första försök i denna riktning. Så går man ett steg längre, och en fransk författare, en hr Chau-meil, vågar i sina »lectures alternées» att offra hela 17 föredrag på huslig ekonomi. På det hela taget finner man vid de första försök, som göras för att införa det nya ämnet i skolan, en benägenhet att hänföra allt möjligt, likt och olik, under begreppet »huslig ekonomi». De första läroböckerna på detta område utgjordes därför af digra volymer på många hundra sidor. Men i samma mån som man vann större erfarenhet blef stoffet mer och mer begränsadt, och den nya lärobok, som man nu i Belgien håller på att utarbete till bruk för folkskolorna, kommer knappast att räkna mer än 50 sidor. De ämnen, som vid denna undervisning skulle komma under behandling, har man efter hand närmast begränsat till följande: husmodern och de egenskaper hon bör besitta, våningen och dess inredning, möbler, köksaker, deras anskaffande och vidmakthållande, eldning, belysning, tvätt och strykning, borttagande af fläckar, klädedrägten, linne och duktyger, näringsmedlen och deras tillagande, servering och upp-passning vid bordet, de allmännaste dryckerna, beräkningar och öfverslag, hushålls räkenskaper; dessutom skulle för skolor på landet ytterligare tillkomma: trädgårdsskötsel, mjölkens bevarande samt beredning af ost och smör.

I början var undervisningen i huslig ekonomi i skolorna uteslutande teoretisk. Den meddelades genom föredrag och samtal och illustrerades genom förevisning af tafior och produktsamlingar. Men efter hand gick man längre. Rundt om i de skilda länderna, såsom Tyskland, England, Frankrike, Belgien och Danmark upprättades olika specialskolor med uteslutande eller hufvudsakligt syfte att undervisa i en del hushållsgör-mål, förnämligast matlagning. De tillfredsställande resultat, man i dessa specialskolor uppnådde, bragte skolornas auktoriteter på

den tanken att jemväl i de allmänna skolorna försöka införa praktiska öfningar i huslig ekonomi. Man leddes dertill förnämligast af den iakttagelsen, att det i specialskolorna endast blef ett fåtal unga flickor, som undervisades i husliga sysslor, medan deremot i de allmänna högre och lägre flickskolorna fans ett mångdubbelt större antal, som i lika hög grad behöfde en praktisk utbildning, men ingen fick.

Det var naturligtvis icke meningen att i dessa barnskolor utbilda eleverna till fullt färdiga husmödrar; man ville blott genom ett mindre antal timmar i praktiska öfningar gifva barnen så pass mycken insigt i matlagning, att de i sina hem måtte få lust att förvärfva sig den erforderliga öfningen och färdigheten. Jemväl vid undervisningen i hushållsväsendets teori har man i de olika ländernas skolor alltid hänvisat till hemmet och sökt att arbeta i samband med detta. Och det kan ju också en hvar förstå: fins det något undervisningsämne, vid hvilket ett sådant samarbete mellan skola och hem lätt och naturligt kan ega rum, så är det visserligen just detta.

III.

Innan man kan skrida till införande af praktiska öfningar i skolorna, måste med nödvändighet någonting annat gå förut: man måste försäkra sig om lärarinnor, som kunna undervisa i det nya ämnet.

Och här träder oss ett nytt önskningsmål på flickskolans område till mötes, nämligen nödvändigheten af att gifva våra lärarinnor en både mera vetenskaplig och mera pedagogisk uppfostran. Dessa två ting hänga noga tillhopa; ty vilkoret för, att barnens uppfostran skall komma in i det rätta spåret, är att lärarinnornas utbildning först ledes i den rätta riktningen. Hvad särskildt angår undervisningen i huslig ekonomi, kräfver densamma hos en lärarinna åtskillig både teoretisk och praktisk utbildning. Det fordras här icke blott att kunna förstå tillagningen af en rätt, det gäller att hafva så mycken insigt både i kemi och fysiologi, att man kan förklara, *hvarför*

tillagningen bör ske på det sättet och icke på ett annat. Och det kräfvades också stor pedagogisk duglighet, raskhet och snarrådighet, ty det är vida lättare att sitta på en lärostol och rätta barnet, när det *säger* någonting orätt, än att stå framför en varm köksspis och rätta barnet, när det *gör* något misstag. Äro siffrorna oriktiga, kan man stryka ut dem och skriva andra, men är gröten svedd eller steken bränd, så hjälper man sig nog icke med ett kriterium. Den belgiske undervisningsdirektören Germain säger därför också uttryckligen, när han talar om undervisningen i matlagning i skolorna: »Undervisningen bör helst ledas af skolans fasta lärarinna, förutsatt att denna eger den nödiga utbildningen. Det är blott i nödfall man bör söka hjälp hos en lärarinna utom skolan. Bättre än hvarje annan skall skolans fasta lärarinna kunna öfvervaka disciplinen, vidmakthålla uppmärksamheten, göra undervisningen intressant och tilltalande, uttrycka sig med klarhet och precision samt förklara tillvägagångssättet så, att också elevernas intelligens dervid utvecklas.»

Men för att lärarinnorna skola kunna lösa den nya uppgiften, måste de först skickliggöras dertill. De måste utom den teoretiska undervisning de mottagit både i sundhetslära, fysiologi och huslig ekonomi, också erhålla undervisning i matlagning, servering, tvätt, strykning o. s. v. En dylik undervisning — säger förf. — fingo de äfven i de olika seminarierna i Belgien och detta grundligt nog, ty i den från ministern utgångna instruktionen hette det uttryckligen, att minst 2 timmar i veckan skulle under läsåret användas till praktiska öfningar. Förf., som under sin vistelse i Brüssel var i tillfälle att öfvervara en del af dessa öfningar, lemna härpå följande lifliga skildring från ett besök i ett af Brüssels seminarier:

— — — »Samma dag hade öfversta seminarieklassen en 3 timmars lektion i matlagning. På slaget 4 infunno sig eleverna i den till kök omändrade salen, hvar est en rad bänkar amfiteatraliskt höjde sig bakom hvarandra. I förgrunden var en

stor präktig gaskokningsapparat och ett imponerande köksbord. Alla nödiga köksutensilier hängde rundt omkring på väggarne. Då eleverna till ett antal af omkring 30 hade tagit plats, inträdde lärarinnan åtföljd af sina 6 assistenter — naturligtvis 6 seminarister, klasskamrater till dem, som suto uppe i bänkarne. Lärarinnan och assistenterna iförde sig nu sina stora blå köksförkläden och föreställningen började — den nöjsammaste jag på lång tid öfvervarit.

I allmänhet begynner lektionen med att lärarinnan uppläser dagens matsedel och derpå lemna en mycket nöjaktig redogörelse för hvad som fordras för att laga de nämnda rätterna, huru mycket som behöfves af hvarje slag och till hvilket pris. Derpå uträknas noga, huru mycket hela anrättningen — afpassad för en middag — kostar. När lärarinnan har förevisat och beskrifvit de olika ingredienserna, begynner tillredelsen, och de unga flickorna skära, skrapa, hacka, stöta och steka af hjertans lust. 'Ju flere kokkar, dess värre söl', säger ett norskt ordspråk. Men 'söl' kunde här alldeles icke tålas; så snart någon af assistenterna spilt litet vatten eller annat på bordet och golvet, blef detta genast borttorkadt, och så snart en knif var begagnad, blef den ögonblickligen putsad och lagd på sin plats. De små flinka köksdamerna ilade oförtrutet omkring och voro än här, än der.

Det var en mycket fin middag man denna dag iordningstälde — en 'söndagsmiddag' som lärarinnan uttryckte sig — alla 'hvardagsmiddagar' voro förut undanstökade, och tillagningen var nog så svår och komplicerad. Det hände därför också, att en och annan del misslyckades för någon mindre kunnig assistent, men deraf gjorde man icke vidare väsen. Lärarinnan hilde lugnt ut säsen, och så gjordes ett nytt försök. Och denna gång var vederbörande mera försigtig och säsen blef utsökt delikat — jag smakade den, så att jag ~~tor~~ säga det. Kl. 7 var hela anrättningen färdig och gjorde kökspersonalen den största heder. Också gaf personalen på ett otvetydigt sätt tillkänna, att den var tillfreds med sina egna presta-

tioner; ty då middagen som vanligt serverades för skolans direktice, lärarinnan och assisterande elever, fingo de olika rätterna en så strykande åtgång, att lemningarna voro nästan mikroskopiska. 30 sådana lektioner har denna klass erhållit; männe de skola vara utan frukt för framtiden?»

De första skolorna i denna riktning i Tyskland äro de s. k. Haushaltungschulen, af hvilka i synnerhet de württembergiska äro bekanta. De äro närmast beräknade för landtbefolkningens döttrar och meddela undervisning i matlagning, tvätt, strykning, rengöring, trädgårdsskötsel och handarbete. Dessutom gifves teoretisk undervisning i räkning, skrifning och sundhetslära. För öfrigt gifves rundt om i Tysklands städer en stor mängd utbildningsanstalter för blifvande husmödrar. Ensamt i England funnos år 1886 749 skolor, som meddelade undervisning i huslig ekonomi, och antalet flickor, som under samma år begagnade sig af denna undervisning, uppgick till icke mindre än 24,526. I Glasgow besöka 85 procent af de skolpligtige barnen folkskolorna, och under loppet af 3 år hade 3,000 små flickor genomgått en kurs i matlagning. I Frankrike och specielt i Paris är man lifligt intresserad för att bibringa de unga flickorna undervisning i husliga göromål. Redan genom skollagen af år 1882 infördes teoretisk undervisning i huslig ekonomi både i de högre flickskolorna och i folkskolorna, men först år 1886 började man med de praktiska öfningarne, som nu blifvit anknutna till folkskolans fortsättningskurser. I Frankrikes alla lärarinneseminarier undervisas i huslig ekonomi, ehuru dock endast teoretiskt. Emellertid önskar man, att denna undervisning jemväl måtte utsträckas till praktiska öfningar, en önskan, som mer än en gång framkommit.

Belgien är måhända för närvarande det land, der man ifrigast arbetar för att gifva den qvinliga ungdomen en husmoderlig utbildning. Också hafva de resultat man derstädes under de sista åren uppnått öfverträffat de dristigaste förhoppningar, ty det finnes nu snart sagdt icke någon kommun, der icke en eller annan sorts hushållsskola

redan är i verksamhet eller ock under den närmaste framtiden skall sättas i gång. Ja, så stort och allmänt är intresset för denna sak i Belgien, att till och med motsatta politiska partier, som eljest der nere kämpa så häftigt mot hvarandra, för en gång ansett sig böra hafva samma mening och arbeta för samma sak.

Jemväl i Schweiz, Amerika, Danmark och Norge har man under de sista åren börjat arbeta i samma riktning. Och slutligen har äfven i vårt land intresset för denna sak börjat att på sista tiden vakna. Hvad som hittills hos oss på detta område gjorts, inskränker sig emellertid ännu endast till ett eller annat försök. Derfor behöfves visserligen att bland vårt folk vidmakthålla och ytterligare stärka detta vaknande intresse. »Låt om oss», säger den norska författarinnan, — och vi tro, att detta förtjenar att beaktas äfven af oss svenskar — »låt om oss upptaga utlandets tanke, men låt om oss vara varsamme med att upptaga dess former, ty hvad som passar för ett land, lämpar sig icke alltid för ett annat. Men låt om oss äfven i vårt intresse för det nya ämnet icke glömma hvad en del ifrare i utlandet glömt, nämligen att barnets praktiska utbildning visserligen för skolan icke bör vara någonting likgiltigt och främmande, men att själens och hjertats dauing dock blifver skolans väsentligaste mål.»

Förf. afslutar sitt inlägg i denna fråga med följande beaktansvärda ord:

»Låt om oss till sist icke slå på för stort vid våra försök och sätta allt för stora apparater i rörelse. I andra länder, t. ex. i Belgien har man utträttat mycket med ganska ringa medel. Låt lärarinnan vara genomträngd af kärlek till saken och kärlek till barnen, och hon skall finna hundra utvägar. Och låt det icke blifva en enstaka lärarinna i någon enda skola, som arbetar för att utveckla barnens sinne för huslighet, förnöjsamhet och sparsamhet; låt skolan i allmänhet mera än hittills sträfva efter att göra hvad fransmännen kalla att »förqvinliga» undervisningen. Låt läraren i räkning göra sina uppgifter en smula mindre svårösta och betungande för flickorna, låt icke

naturhistorieundervisningen för mycket be-
fatta sig med att tala om ståndare och pi-
stiller eller berätta om djur, som barnen
aldrig få se, utan låtom oss i stället taga
sigte på *lifvet*, det verkliga lifvet, i hvil-
ket våra barn också en gång skola kämpa
sin strid och — vinna sin seger, *om näm-*
ligen vi äldre, föräldrar som lärare, rätt
förstått uppgiften att förbereda dem der-
till.»

